

Sygnatura akt VIII Ga 198/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 lipca 2015 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie VIII Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Anna Budzyńska (spr.)

Sędziowie: SO Piotr Sałamaj

SR del. Anna Górnik

Protokolant: st. sekr. sądowy Agnieszka Grygiel

po rozpoznaniu w dniu 17 lipca 2015 roku w Szczecinie

na rozprawie

sprawy z powództwa M. T.

przeciwko Towarzystwu Budownictwa (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w S.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego Szczecin - Centrum w Szczecinie z dnia 31 marca 2015 roku, sygnatura akt XI GC 858/14

I. oddala apelację;

II. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1.200 zł (jednego tysiąca dwustu złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

SSO Piotr Sałamaj SSO Anna Budzyńska SSR (del.) Anna Górnik

Sygn. akt VIII Ga 198/15

UZASADNIENIE

Powód M. T. wniósł o zasądzenie od pozwanej Towarzystwa Budownictwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. kwoty 17.496 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu oraz kosztami procesu. W uzasadnieniu wskazał, iż na podstawie umowy nr (...)/bud. (...) wykonywał na rzecz (...) Przedsiębiorstwa Budownictwa (...) spółki akcyjnej we W. prace budowlane, będące częścią inwestycji w postaci kompleksowej renowacji zabudowy kwartału 40 pomiędzy ul. (...) w S.. Powód był podwykonawcą, spółka (...) - wykonawcą, a pozwana inwestorem, który zawarł umowę ze spółką (...) i który na podstawie art. art. 647¹ §1 k.c., z racji wiedzy o zawartej umowie i braku sprzeciwu odpowiada solidarnie z wykonawcą za zapłatę wynagrodzenia powoda, którego wartość odpowiada kwocie dochodzonej pozwem.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 14 maja 2014 r. w sprawie II Nc 421/14 referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym Szczecin-Centrum w Szczecinie nakazał pozwanej zapłacić dochodzoną pozwem kwotę wraz kosztami procesu.

Pozwana zaskarżyła nakaz w całości domagając się jego uchylecia oraz zasądzenia kosztów procesu. W uzasadnieniu wskazała, że nie wyraziła zgody, nawet w sposób dorozumiany, na realizację przez powoda jako podwykonawcę spółki (...) prac objętych umową wskazaną w pozwie umową. Zarzuciła nadto, że powód nie wykazał, czy umowa o podwykonawstwo nr MU/Z/27/bud. (...) miała związek z zawartą umową o wykonawstwo pomiędzy pozwaną a spółką (...), co jest istotne, gdyż w tym czasie równolegle na tym samym placu budowy prowadzone były dwie inwestycje, których wykonawcą była spółka (...) - jedna dotycząca prac realizowanych na zamówienie pozwanej i druga na zamówienie Wspólnoty Mieszkaniowej (...) 51. Pozwana podniosła także zarzut naruszenia art. 5 K.c. twierdząc, iż roszczenie powoda nie zasługuje na ochronę z uwagi na sprzeczność tego żądania z zasadami współżycia społecznego, w szczególności z zasadą uczciwości. Swoje twierdzenie oparła na tym, iż powód zawarł z pozwaną w dniu 27 lutego 2014 roku porozumienie co do polubownego rozliczenia płatności innych umów o podwykonawstwo, zawartych przez powoda ze spółką (...), za które to nie otrzymał on wynagrodzenia. Porozumienie to miało co do zasady wyczerpywać wszystkie roszczenia powoda względem pozwanej.

Wyrokiem z dnia 31 marca 2015 r. (sygn. akt XI GC 858/14) Sąd Rejonowy Szczecin - Centrum w Szczecinie zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 16.551 zł z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 30 kwietnia 2014 r. (pkt I), oddalił powództwo w pozostałym zakresie (pkt II) oraz zasądził od pozwanego na rzecz powoda całości poniesionych kosztów procesu, pozostawiając szczegółowe ich rozliczenie referendarzowi sądowemu.

Powyższe rozstrzygnięcie zostało oparte na następującym ustaleniach i wnioskach.

W dniu 5 września 2012 r. pozwana zawarła z (...) Przedsiębiorstwem Budownictwa (...) spółką akcyjną we W. umowę nr (...), której przedmiotem była realizacja kompleksowej renowacji zabudowy kwartału 40: pomiędzy ul. (...) w S., w zakresie obejmującym przedsięwzięcie inwestycyjne realizowane przez zamawiającego polegające na wykonaniu robót budowlanych w kamienicy frontowej przy ul. (...), oficynie przy ul. (...), oficynie niemieszkalnej przy ul. (...) wraz z infrastrukturą techniczną i zagospodarowaniem terenu wnętrza kwartału 40 przed ogródkiem na dz. 34/4 oraz dostaw z montażem szczegółowo określonych w samej umowie oraz jej załącznikach. Zawarcie nastąpiło w rezultacie dokonania wyboru oferty wykonawcy w przetargu nieograniczonym, w ramach wspólnego postępowania na roboty budowlane, pn: Kompleksowa renowacja zabudowy kwartału 40: pomiędzy ul. (...) w S..

Równolegle, w wyniku tego samego przetargu nieograniczonego została zawarta umowa nr (...) pomiędzy Wspólnotą Mieszkaniową przy ul. (...) z siedzibą w S. a (...) Przedsiębiorstwem Budownictwa (...) spółką akcyjną we W.. Przedmiotem tej umowy była realizacja kompleksowej renowacji zabudowy kwartału 40: pomiędzy ul. (...) w S., w zakresie obejmującym przedsięwzięcie inwestycyjne realizowane przez zamawiającego polegające na wykonaniu robót budowlanych w zakresie renowacji części wspólnych kamienicy przy ul. (...) oraz dostaw z montażem szczegółowo określone w samej umowie oraz załącznikach.

Na stronie 8-12 (k. 137-138) SIWZ wyszczególnione zostały prace, związane z zakresem TBS i wspólnoty – do wspólnoty należały prace wymienione w pkt. 5, do TBS pozostałe.

Powód, jako podwykonawca wykonywał szereg prac budowlanych związanych z inwestycją, każdorazowo na podstawie umowy zawartej z głównym wykonawcą – (...) Przedsiębiorstwem Budownictwa (...) spółką akcyjną we W.. Na wykonywane prace zostały zawarte następujące umowy: nr (...)/bud. (...) z dnia 27 maja 2013 r., nr MU/6/bud. (...) z dnia 21 czerwca 2013 r., nr MU/Z/17/bud. (...) z dnia 2 września 2013 r., nr MU/Z/23/bud. (...) z dnia 25 września 2013 r., nr MU/Z/18/bud. (...) z dnia 2 września 2013 r., nr MU/Z/1/bud.15, (...) z dnia 24 kwietnia 2013 r., nr MU/Z/9/bud. (...) z dnia 9 lipca 2013 r.. Po wykonaniu prac z tych umów powód wystawił faktury m. in. nr 12/11/2013 na kwotę 2 160,00 zł, nr 14/11/2013 na kwotę 25 650,00 zł, nr 13/11/2013 na kwotę 9 504 zł.

Każdorazowo zawierana pomiędzy powodem a głównym wykonawcą umowa stanowiąca poszczególne etapy zleconych prac była przedkładana pozwanej. Każdy przeprowadzany odbiór techniczny odbywał się z udziałem właściwego podwykonawcy, w odbiorach uczestniczył inspektor nadzoru pozwanej. Pracownicy pozwanej często bywali na budowie, obserwując postęp prac.

Umowa nr (...)/1/bud.15, (...) nie została zaakceptowana przez inwestora. Powodem odmowy akceptacji było nieprzeniesienie do niej wybranych zapisów umowy (...) łączącej inwestora ze spółką (...).

W dniu 23 października 2013 powód zawarł jako podwykonawca z głównym wykonawcą – (...) Przedsiębiorstwem Budownictwa (...) spółką akcyjną we W. umowę nr (...)/bud. (...), przedmiotem której było wykonanie przez powoda – w ramach inwestycji w postaci kompleksowej renowacji zabudowy kwartału 40 pomiędzy ul. (...) w S. – schodów w kamienicy 51, 53, oficynie 51, 52, 53, 54 oraz w stajence (swoim zakresem obejmujące m. in. zbrojenie i betonowanie w nawiązaniu do istniejących wysokości oraz rozbiórkę istniejących schodów i wyniesienie gruzu), wykonanie studni podokiennych w kamienicy 51, 53, oficynie 51, 52, 53, 54 oraz w stajence (swoim zakresem obejmujące m.in. wykonanie wykopu, wykonanie fundamentu, murowanie ścian studni, wykonanie wylewki wraz z obsadzeniem kątownika, wykonanie hydroizolacji, zasypanie wykopu wraz z zagęszczeniem), wykonanie stropów drewnianych - oficyna 53 i 54 oraz gzymsu drewnianego na elewacji kamienicy 53. Umowa została z podwykonawcą została zawarta w ramach inwestycji realizowanej na podstawie umów (...) z dnia 5 września 2012 r.

Częściowa realizacja przedmiotu ww. umowy została potwierdzona protokołem robót z dnia 28 lutego 2014 r. sporządzonym z udziałem kierownika budowy – inż. Z. S. (1). Określono w nim, że stopy drewniane zostały wykonane w 43,50% i wartość robót w bieżącym okresie rozliczeniowym wyniosła 8 700,00 zł, gzyms kamienicy 53 został wykonany w 80% i wartość robót w bieżącym okresie rozliczeniowym wyniosła 4 000,00 zł oraz że studzienki doświetlające zostały wykonane w 35% i wartość robót w bieżącym okresie rozliczeniowym wyniosła 3 500,00 zł. Stopy drewniane oraz gzyms kamienicy 53 wykonywano wyłącznie w ramach umowy, której stroną jako inwestor była pozwana. Studzienki były wykonywane na rzecz obydwu podmiotów zlecających z tym, że wszystkich studzienek było ok. 20, z czego 4-5 przypadało na budynek wspólnoty.

W pozostałym zakresie objętym umową umowa z dnia 23 października 2013 r. powód nie wykonał prac, gdyż pozwana wstrzymała prace na skutek wypowiedzenia umowy spółce (...).

W związku z wykonaniem prac odebranych protokołem z dnia 28 lutego 2014 r. została wystawiona faktura VAT z dnia 10 marca 2014 na kwotę 17.496 zł z terminem płatności na 24 marca 2014 r.

Pozwana 21 listopada 2013 r. wypowiedziała spółce (...) umowę, ta z kolei wypowiadała kolejno umowy powodowi, informując o inwentaryzacjach i działaniach potrzebnych do ustaleniu stanu zaawansowania robót.

Wobec problemów z wypłacalnością głównego wykonawcy i toczącym się względem niego postępowaniem upadłościowym, powód pismem z dnia 3 grudnia 2013 r. wezwał pozwaną – inwestora przedmiotowej inwestycji do zapłaty wystawionych faktur nr (...). W wezwaniu zastrzeżono prawo do żądania dalszych należności, powstałych po inwentaryzacji prac. Pozwana zwróciła się do W. o wskazanie, z których pozycji kosztorysu ma wpłacić powodowi wynagrodzenie. W. poinformował pozwaną, że faktury powoda nr 12, 13 i 14 są zasadne, potrącono z nich tylko kaucję gwarancyjną zgodną z umowami.

Skutkiem powyższego było zawarcie pomiędzy stronami postępowania porozumienia z dnia 27 lutego 2014 r. W porozumieniu strony oświadczyły, że powód był podwykonawcą spółki (...), co poparte jest dokumentacją oraz dowodami ze świadków i w związku z tym w ocenie powoda pozwana w sposób dorozumiany wyraziła zgodę na wykonywanie przez niego prac i przyjęła na podstawie art. 647¹ K.c. odpowiedzialność solidarną wraz ze spółką (...) za zapłatę jego wierzytelności. W porozumieniu wymieniono zawarte przez powoda i W. umowy, bez umowy nr (...)/bud. (...), wskazano też, które umowy z wymienionych zostały dotąd rozliczone. Pozwana zobowiązała się zapłacić kwotę 35 348,06 zł, wynikającą z umów (...)/bud. (...), MU/Z/18/bud/2013, MU/Z/9/bud.15.2013. – w

wysokości zaakceptowanej przez W.. Jednocześnie strony zastrzegły, że porozumienie nie wyczerpuje wszelkich roszczeń powoda, w szczególności z umów (...)/bud. (...) i nr MU/Z/17/bud. (...). Uzgodniona kwota została zapłacona.

W tabeli pod nazwą „wykaz faktur podwykonawców niezgodzonych” syndyk masy upadłości spółki (...) ujął należności powoda jako „niezgłoszonego”.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd Rejonowy uznał powództwo za uzasadnione w przeważającej części, wskazując jako podstawę rozstrzygnięcia art. 647¹ § 5 k.c.

Sąd zaznaczył, że zawarcie przez powoda umowy z (...) Przedsiębiorstwem Budownictwa (...) spółką akcyjną we W. nie było sporne, pozwana zakwestionowała zaś swą wiedzę i wyrażenie zgody na zawarcie umowy, a także związek tej umowy z pracami, których była inwestorem.

W tym względzie Sąd przywołał regulacje dotyczące solidarnej odpowiedzialności inwestora z wykonawcą za wypłatę wynagrodzenia podwykonawcy wynikające z art. 647¹ k.c., poglądy doktryny oraz ugruntowane orzecznictwo w zakresie sposobów wyrażania zgody na zawarcie przez wykonawcę umowy o roboty budowlane z podwykonawcą (bierny - pasywny oraz czynny - aktywny) skutki ich wyrażenia oraz przesłanki uznawania zgód za skuteczne.

W kontekście powyższego w ocenie Sądu I instancji w przedmiotowej sprawie zeznania świadka M. D. dowodziły, że umowa z dnia 23 października 2013 r. zawarta pomiędzy głównym wykonawcą a powodem jako podwykonawcą została przedłożona do akceptacji pozwanej spółce jako inwestorowi. Świadek ten wskazał, że wszystkie umowy były przedstawiane do wiadomości i akceptacji, także umowa, której dotyczy spór. Zeznania świadka są w tym zakresie Sąd uznał za stanowcze i pewne, przyjmując, że podstawą do odmówienia im przymiotu wiarygodności nie mogą być zeznania świadków - pracowników pozwanej, że o żadnych umowach poza tą, na którą wprost nie wyrażono zgody, pozwana nie wiedziała. Zeznania pracowników pozwanej (S. i N.) Sąd ocenił jako mniej wiarygodne, niż zeznanie dyrektora spółki (...). Sąd zwrócił uwagę na pewien brak logiki w tych zeznaniach, wskazując, że np. J. S. zeznała jakoby o żadnych umowach nie wiedziała, lecz porozumienie z powodem zawarto, bo pozwana miała świadomość solidarnej odpowiedzialności za zobowiązania W.. Biorąc pod uwagę, że owa solidarna odpowiedzialność jest pochodną czynnej lub milczącej akceptacji (w tym ostatnim wypadku wymagana jest znajomość warunków umowy) podwykonawcy, takie wyjaśnienie powodów zawarcia porozumienia skłania jednak do uznania, że to M. D. mówi prawdę, zeznając o przedstawianiu pozwanej wszystkich umów z podwykonawcami. W takiej sytuacji brak wyraźnego sprzeciwu zdaniem Sądu oznacz, w myśl przytoczonych wyżej przepisów, że na sporną umowę pozwana wyraziła zgodę. W ocenie Sądu do odmiennych wniosków nie mogła prowadzić tabela syndyka, w której powód widnieje jako niezgłoszony. Jest to dokument prywatny, z którego nie można odczytać, w jakich okolicznościach i na podstawie jakich dowodów został sporządzony, ponadto oświadczenie syndyka jest z natury swej następcze, syndyk nie był wszak obecny w firmie na etapie zawierania umów i wykonywania ich.

W ocenie Sądu przyjęcie, że pozwana spółka jako inwestor przez brak sprzeciwu (tak jak to miało miejsce co do umowy nr (...)) wyraziła zgodę na zawarcie umowy o roboty budowlane wykonawcy z podwykonawcą, skutkowało przewidzianą w art. 647¹ § 5 k.c. solidarną odpowiedzialnością inwestora z wykonawcą za wypłatę wynagrodzenia podwykonawcy. Zgodnie z art. 366 § 1 k.c. powód mógł więc skutecznie domagać się wypłaty zaległego wynagrodzenia od obu dłużników łącznie lub od każdego z nich z osobna.

Z powyższych względów Sąd przyjął, że pozwana odpowiada za zobowiązania wynikające z umowy nr (...), lecz nie w całym zakresie, objętym fakturą. Z zeznań przesłuchanych świadków, głównie Z. S., a także zeznań powoda wynika, że prace stwierdzone protokołem odbioru to w większości prace dotyczące zakresu umowy pozwanej. Wyjątek dotyczył studzienek, przy czym kierownik budowy wskazał, że dotyczyły one obu zakresów prac, powód dokonał tu bardziej precyzyjnego rozdzielenia, wskazując, iż na 20 wszystkich studzienek 4-5 przypadają na wspólnotę. Wobec tego pozycję dot. studzienek w kwocie netto uwzględniono do wysokości 75%, pozostałe uwzględniono w całości, co dało kwotę 16 551 zł. Odsetki za opóźnienie (art. 481 k.c.) zasądzone od dnia wniesienia pozwu, zgodnie z żądaniem, jako

że była to data późniejsza niż dzień następny po dniu płatności faktury i późniejsza, niż czas zgłoszenia roszczenia inwestorowi.

Sąd stanął na stanowisku, że nie mógł odnieść skutku zarzut naruszenia art. 5 k.c. Pozwana wskazywała w tym zakresie, że powód narusza zasadę uczciwości, bo zawarte przez strony porozumienie miało wyczerpywać roszczenia powoda, skoro powód nie zastrzegł w § 4 ust. 1 możliwości dochodzenia roszczeń z umowy nr (...). Wykładnia porozumienia, zaprezentowana przez pozwaną, nie ma jednak oparcia w umowie, porozumienie wprost wskazuje, że nie wyczerpuje wszystkich roszczeń powoda, a umowy nr (...) są tam wymienione jedynie przykładowo, na co wprost wskazuje sformułowanie „w szczególności”. Przyczyną, która zdaniem Sądu wyjaśnia brak w porozumieniu wymienienia roszczeń wynikających z umowy z dnia 23 października 2013 r., jest to, że na dzień przedstawienia roszczeń pozwanej, roboty objęte przedmiotową umową nie zostały jeszcze odebrane i w konsekwencji nie została jeszcze wystawiona obejmująca je faktura. Protokół odbioru prac objętych umową z dnia 23 października 2013 jest opatrzony datą 28 lutego 2014 r., a więc już po dniu zawarcia przez strony niniejszego postępowania porozumienia. Faktura została wystawiona dopiero dnia 10 marca 2014 r. W ocenie Sądu nie sposób w takiej sytuacji wymagać, aby porozumienie opatrzone datą wcześniejszą obejmowało roboty jeszcze nie odebrane.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wywiodła strona pozwana. Zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła naruszenie:

- art. 647¹ § 5 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie w sprawie, przez przyjęcie, iż pozwana ponosi solidarną odpowiedzialność z firmą (...) za zapłatę wynagrodzenia za wykonane przez powoda jako podwykonawcę pracę w ramach zawartej z firmą (...) umowy nr (...)/bud. (...) z dnia 23 października 2013 r., pomimo niedostatecznie jasno ustalonego stanu faktycznego;
- art. 233 § 1 w zw. z art. 232 i art. 3 k.p.c. poprzez sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego i błędne przyjęcie przez Sąd pierwszej instancji, iż pozwana ponosi solidarną odpowiedzialność z firmą (...) za zapłatę wynagrodzenia za wykonane przez powoda jako podwykonawcę pracę w ramach zawartej z firmą (...) umowy nr (...)/bud. (...) z dnia 23 października 2013 r., a tym samym przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów;
- art. 328 § 2 k.p.c. poprzez wadliwe sformułowanie uzasadnienia zaskarżonego wyroku, które uniemożliwia pełną kontrolę instancyjną.

W oparciu o powyższe zarzuty wniosła o zmianę wyroku w zaskarżonej części poprzez oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej zwrotu kosztów postępowania według norm przepisanych ewentualnie o uchylenie w zaskarżonej części wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu pozwana podniosła, że nie miała wiedzy o treści spornej umowy nr (...)/bud. (...) z dnia 23 października 2013 r. ani o jej istotnych postanowieniach. Sąd I instancji wskutek wskazanych naruszeń reguł postępowania cywilnego w sposób niedostateczny ustalił stan faktyczny, a w konsekwencji niewłaściwie zastosował art. 647¹ § 5 k.c.

Zdaniem skarżącej swoje rozstrzygnięcie Sąd Rejonowy wydał w oparciu o zeznania świadka M. D. (2), dając tym zeznaniom całkowitą wiarę i uznając, iż są one stanowcze i pewne, przy czym umknęło Sądowi, iż zeznania te są wewnętrznie sprzeczne. Pozwana powołał się też na odrębne wnioski co do przebiegu inwestycji i udział w niej podwykonawców, w tym udziału w naradach wynikające z zeznań świadków Z. S. (1), E. J. i J. S..

Pozwana zarzuciła również, że z pozwu nie wynika tak naprawdę czy roszczenia kierowane przez powoda dotyczą w ogóle inwestycji prowadzonej przez pozwaną. Jak bowiem pozwana wskazywała i przedstawiła na te okoliczności dokumenty, równoległe w tym samym czasie firma (...) prowadziła dwie sąsiadujące inwestycje w obrębie kwartału nr 40 przy ul. (...) w S..

W ocenie pozwanej Sąd I instancji w sposób niejako wybiórczy dokonał oceny zgromadzonego materiału dowodowego, nie odniósł się do wszystkich dowodów przeprowadzonych w sprawie. Przede wszystkim nie wyjaśnił jakie znaczenie, chociażby w ustaleniu spornej solidarnej odpowiedzialności pozwanej za zapłatę wynagrodzenia powodowi miały zeznania świadków: B. S., P. K., E. J. i Z. S. (1), którzy nie byli pracownikami pozwanej.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Okręgowy zważył co, następuje:

Apelacja strony pozwanej nie zasługiwała na uwzględnienie.

W ocenie Sądu Okręgowego - w niniejszej sprawie Sąd I instancji prawidłowo przeanalizował materiał dowodowy w płaszczyźnie twierdzeń faktycznych zaprezentowanych przez strony, następnie ustalił należycie stan faktyczny sprawy z zachowaniem przepisów o postępowaniu dowodowym i wyczerpująco odniósł się w pisemnych motywach wyroku do spornych kwestii. Ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Rejonowy są adekwatne do treści zebranego w sprawie materiału dowodowego i z tego powodu, Sąd Okręgowy uznaje je za własne, nie znajdując potrzeby ponownego ich szczegółowego przytaczania. Sąd Okręgowy podziela także ocenę prawną zgłoszonego przez powódkę roszczenia jako opartego na treści przepisu art. 647¹ § 5 k.c.

Zarzuty apelacji i argumentacja przytoczona na ich uzasadnienie nie podważają ustaleń faktycznych Sądu I instancji i wyprowadzonych na ich podstawie wniosków, iż roszczenie powoda okazało się uzasadnione.

Podkreślenia wymaga, że spór pomiędzy stronami dotyczył przede wszystkim kwestii, czy doszło do wyrażenia zgody przez pozwanego jako inwestora na zawarcie przez wykonawcę (...) S.A we W. umowy o roboty budowlane z powodem jako podwykonawcą.

Norma art. 647¹ § 2 k.c wskazuje na wymóg zgody inwestora na zawarcie umowy o roboty budowlane z podwykonawcą.

Podkreślić należy, że dla analizowanej zgody przepis § 2 art. 647¹ k.c. nie przewiduje żadnej formy szczególnej. Zastrzeżenie formy pisemnej pod rygorem nieważności dotyczy wyłącznie formy umowy o roboty budowlane, zawartej z podwykonawcą. Zgoda, do której nie stosuje się rygorów art. 63 § 2 k.c., może być wyrażona zatem w dowolny sposób dostatecznie ją ujawniający (art. 60 k.c.).

Fakt, czy zgoda została wyrażona, podlega ocenie przez pryzmat zachowania inwestora i brzmienia art. 60 k.c. Zauważyć bowiem trzeba, iż na gruncie art. 647¹ §2 k.c. zgoda wykonawcy może być wyrażona w dwojaki sposób - bierny (pasywny) oraz czynny (aktywny). Wyrażenie zgody w sposób bierny objawia się brakiem zgłoszenia na piśmie sprzeciwu lub zastrzeżeń w terminie 14 dni od przedstawienia przez wykonawcę umowy z podwykonawcą lub jej projektu, wraz z częścią dokumentacji dotyczącą wykonania robót określonych w umowie lub projekcie. Przyjmuje się w takiej sytuacji fikcję prawną, że inwestor zgodę wyraził. W rozpatrywanej sprawie brak jest podstaw do uznania, aby zgoda inwestora w takiej formie została wyrażona.

Drugi sposób wyrażenia zgody (czynny) może przybrać różną formę. Inwestor może wyrażać ją w sposób wyraźny pisemnie bądź ustnie, albo poprzez inne zachowanie, które w sposób dostateczny ujawnia jego wolę (art. 60 k.c.). Może zatem nastąpić to poprzez czynności faktyczne, w sposób dorozumiany, na przykład przez tolerowanie obecności podwykonawcy na placu budowy, dokonywanie wpisów w dzienniku budowy, odbieranie wykonanych przez niego robót, oraz dokonywanie podobnych czynności. Przepis art. 647¹ § 2 k.c. nie uzależnia odpowiedzialności inwestora od przedłożenia mu dokumentacji, jeśli wyraża w sposób czynny zgodę na udział podwykonawcy w realizacji inwestycji. Może on uzyskać wiedzę o umowie pomiędzy wykonawcą a podwykonawcą z dowolnego źródła, zarówno przed jej zawarciem, jak i później (tak też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2011r., sygn. III CSK 152/10, Lex nr 1102865;

wyrok SN z dnia 2 lipca 2009r., sygn. V CSK 24/09, Lex nr 527185; wyrok SN z dnia 23 kwietnia 2008r., sygn. III CSK 287/07, Lex nr 398489).

Strona pozwana kwestionując swoją odpowiedzialność podnosiła, że nie wyraziła zgody na zawarcie umowy pomiędzy (...) spółką akcyjną we W. a powodem. Zarzucając w apelacji naruszenie przepisu art. 233§1 k.p.c. wywodziła, że naruszenie tego przepisu polega na – nieprawidłowym jej zdaniem – przyjęciu przez Sąd I instancji, iż powód wykazał w toku postępowania okoliczności świadczące o wyrażeniu przez pozwaną jako inwestora w sposób dorozumiany zgody na zawarcie przez (...) umowy o podwykonawstwo. Zauważyć należy, że skarżąca kwestionowała w tym względzie ocenę dowodów jaką przeprowadził Sąd Rejonowy, uznając ją za stanowiącą przekroczenie zasad swobodnej oceny dowodów i rozstrzygnięcie sprawy bez wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie.

Sąd Okręgowy nie podziela stanowiska skarżącego, iż Sąd Rejonowy dokonał wadliwej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, uznając, że pozwany wyraził zgodę na zawarcie umowy przez generalnego wykonawcę z powodem jako podwykonawcą. Podkreślić należy, że strona powodowa powołała się na konkretne okoliczności, świadczące jej zdaniem o zgodzie pozwanej na zlecenie podwykonawcy robót przy realizacji inwestycji.

Powód wyrażenia takiej zgody upatrywał w szczególności w zawarciu przez strony porozumienia z dnia 27.02.2014 roku, wiedzy pozwanej o zawieraniu przez (...) z powodem umów, wskazując że tylko co do jednej umowy pozwana zgłosiła sprzeciw oraz w braku sprzeciwu co przedłożonej pozwanej spornej umowy.

Sąd Rejonowy, opierając się na przeprowadzonych w sprawie dowodach z dokumentów w szczególności treści porozumienia z dnia 27 lutego 2014 roku, jak również zeznaniach świadków M. D. (2) oraz kierownika budowy Z. S. (1) – zdaniem Sądu Odwoławczego - w sposób uprawniony uznał, że umowa nr (...)/bud. (...) z dnia 23.10.2013, podobnie jak poprzednie, była przedstawiana pozwanemu celem zapoznania się z przedmiotem umowy i zakresem obowiązków stron. Fakt, że powyższa umowa była przedstawiana stronie pozwanej wynika w sposób jednoznaczny z zeznań świadka M. D. (2), który był przedstawicielem Generalnego Wykonawcy – firmy (...). Próba podważenia przez pozwanego wiarygodności zeznań tego świadka poprzez odwołanie się jedynie do fragmentu jego zeznań nie może być uznana za skuteczną. Obowiązkiem Sądu jest bowiem zgodnie z treścią art. 233 k.p.c. wszechstronna analiza zebranego w sprawie materiału dowodowego. Powołanie się przez skarżącego, że świadek D. nie był pewien w stu procentach co do tego czy umowa była przedłożona inwestorowi pomija wcześniejszy fragment zeznań świadka, gdzie stanowczo wskazał, że projekt umowy został przekazany pozwanemu. Skarżący nie uwzględni również pozostałego materiału sprawy, który w ocenie Sądu Okręgowego potwierdza, że pozwana miała wiedzę co do wykonywania przez powoda robót budowanych jako podwykonawcy firmy (...).

Akcentowanie, że w porozumieniu stron z dnia 27.02.2014 r. - umowa z dnia 23 października 2013 roku nie została wymieniona, co zdaniem pozwanej świadczy o braku wiedzy pozwanej odnośnie jej zawarcia, jest nieuzasadnione, gdyż – jak podkreślił to Sąd Rejonowy, w dacie zawarcia tego porozumienia prace z tej umowy nie były jeszcze odebrane - odebranie prac nastąpiło 28 lutego 2014 a więc po podpisaniu porozumienia, faktura dotycząca tej umowy została zaś wystawiona w dniu 10 marca 2014 roku.

O tym, że pozwana miała w istocie wiedzę o zawarciu przedmiotowej umowy świadczy także treść wezwania do zapłaty wystosowanego przez powoda do pozwanej z dnia 3.12.2013 roku, w którym powód wzywał pozwaną do zapłaty zaległych faktur. W wezwaniu tym strona powodowa w sposób wyraźny odwołuje się do umowy z dnia 23.10.2013, wskazując że umowa ta nie została jeszcze rozliczona oraz że zastrzega sobie prawo do dochodzenia obok wierzytelności już wymagalnych – z powołanych umów – należności z tej umowy, po sporządzeniu inwentaryzacji wykonanych robót. Zwrócić należy uwagę, iż pozwana na powyższe pismo, poprzedzające zawarcie porozumienia z dnia 27.02.2014 r. w żaden sposób nie zareagowała, mimo że z treści pisma tego jasno wynikało, że powód uważa się za uprawnionego do dochodzenia od pozwanej jako solidarnie odpowiedzialnej roszczeń również z tej umowy na podstawie art. 647¹ § 5 k.c.

Mając na uwadze te dowody i konfrontując je z zeznaniami świadka J. S., pełniącej funkcję zastępcy dyrektora ds. inwestycji, zawnioskowanego przez pozwaną na potwierdzenie stanowiska co do braku wyrażenia zgody na zawarcie przedmiotowej umowy przez powoda z firmą (...) – Sąd Rejonowy trafnie uznał zeznania tego świadka są niewiarygodne. Świadek z jednej strony zeznała bowiem, że nic nie wiedziała o pracach wykonywanych przez powoda i że tylko co do jednej umowy powoda był sprzeciw inwestora, oraz że inne projekty umów powoda z firmą (...) nie były przedkładane pozwanemu – z drugiej przyznała bezsporną okoliczność dokonania zapłaty przez pozwaną na rzecz powoda należności z trzech faktur, z trzech różnych umów powoda z Generalnym Wykonawcą, wyjaśniając że zapłata nastąpiła, gdyż „pozwana miała świadomość solidarnej odpowiedzialności inwestora za te zobowiązania”. Takie zachowanie pozwanego – w ocenie Sądu Okręgowego – w istocie powinno być oceniane jako świadczące o świadomości i wiedzy pozwanej oraz stanowiące wyrażenie takim zachowaniem zgody na wykonywanie przez powoda robót na podstawie umowy z generalnym wykonawcą.

Potwierdzeniem tej wiedzy, obok zeznań świadka M. D. (2), są także zeznania świadka Z. S. (1), kierownika budowy. Świadek ten szczegółowo opisywał przebieg odbiorów, na które była każdorazowo wzywana firma wykonawcza, wyjaśniając że nie było takiego zwyczaju aby firmą tą była firma (...). Wskazywał także, że w odbiorach tych obok inspektora nadzoru - uczestniczył inżynier kontraktu pozwanego, który nadzorował wykonanie tej umowy i jak wynika z tych zeznań - nie traktował powoda jako pracownika firmy (...) lecz jako jego podwykonawcę.

Odnosząc się do podnoszonej przez pozwanego kwestii zakresu robót, co do którego Sąd I instancji przyjął, iż zachodzi solidarna odpowiedzialność pozwanej – należy wskazać, że ustalenie te zostały oparte na zgromadzonych w sprawie dowodach w postaci zeznań powoda. Zeznania te - co do robót, które były wykonywane przez powoda na rzecz pozwanej i na rzecz Wspólnoty Mieszkaniowej (...) 51 – nie zostały zakwestionowane przez pozwanego, nadto wyjaśnienia powoda w tym zakresie w pełni korespondowały z zeznaniami Z. S., kierownika budowy, który szczegółowo wskazał jakie roboty były wykonywane przez powoda w ramach umowy z TBS a które ze Wspólnotą – w ramach wspólnej realizacji inwestycji.

Z tych przyczyn zarzuty naruszenia prawa procesowego w zakresie naruszenia art. 233 § 1 k.p.c - co do błędnej oceny materiału dowodowego – okazały się nieuzasadnione.

Za bezzasadny w konsekwencji uznał Sąd Okręgowy zarzut naruszenia przez Sąd Rejonowy przepisów art. 647¹ § 2 k.c w zw. z art. 647¹ § 5 k.c. poprzez jego błędne zastosowanie i przyjęcie, że w niniejszej sprawie pozwany udzielił zgody na zawarcie umowy wykonawcy z podwykonawcą w ramach inwestycji pozwanego.

Ustosunkowując się do stanowiska skarżącego podniesionego na rozprawie apelacyjnej odnośnie braku solidarnej odpowiedzialności pozwanej jako inwestora za zobowiązana oparte na treści art. 647¹ § 5 k.c -z uwagi na odstąpienie przez Generalnego Wykonawcy od umowy zawartej z powodem, będącej przedmiotem sporu należy wskazać, iż w przedmiotowej sprawie nie doszło do odstąpienia od tej umowy w całości. W niniejszej sprawie analiza oświadczeń woli Generalnego Wykonawcy zawartych w pismach z dnia 22 listopada 2013 r. składanych w stosunku do powoda - prowadzi do wniosku, że wolą Generalnego Wykonawcy było odstąpienie od umowy tylko w części dotyczącej robót nie wykonanych. Co do robót wykonanych – jak wynika z tego pisma - strony ustaliły, że będzie przeprowadzona inwentaryzacja, określająca zakres wykonanych robót. W sprawie niespornym jest także, iż taka inwentaryzacja została przeprowadzona, co potwierdzona przedłożony przez powoda protokół odbioru robót stanowiący podstawę żądania pozwu. Protokół ten określa procent zaawansowania danych robót i za wykonanie tylko tego zakresu robót powód dochodził zapłaty wynagrodzenia.

W powyższych okolicznościach brak jest zatem podstaw do uznania, aby odstąpienie Generalnego Wykonawcy od umowy z powodem niweczyło solidarną odpowiedzialność inwestora względem podwykonawcy za przysługujące mu wynagrodzenie z tytułu wykonania umowy w rozumieniu art. 647¹ § 5 k.c.

Mając powyższe okoliczności i rozważania na uwadze Sąd Okręgowy podzielił ocenę Sądu Rejonowego, iż powód – w świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego - udowodnił, że pozwany wyraził zgodę na zawarcie umowy podwykonawczej, co w konsekwencji prowadziło do uznania, iż w rozpoznawanej sprawie zachodzą przesłanki z art. 647¹ § 5 k.c. warunkujące solidarną odpowiedzialność inwestora z wykonawcą z tytułu wynagrodzenia należnego powodowi.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy, uznając zarzuty apelacji za niezasadne, na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.

W związku z tym, że pozwany przegrał sprawę w postępowaniu apelacyjnym, zgodnie z przepisem art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. zobowiązany jest zwrócić stronie powodowej koszty procesu, obejmujące wynagrodzenie pełnomocnika, ustalone na podstawie § 6 pkt 5 w związku z art. 12 ust. 1 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. 02.163.1349 ze zm.).

SSO P. S. SSO A. B. SSR (del.) A. G.